

Martina Viewegová: Vliv traumatu v dětství na rozvoj psychiky ženy jako matky

Fakulta humanitních studií UK

Posudek vedoucího práce

Spolupráce s Martinou Viewegovou trvala dlouho. Byly pro ni charakteristické přestávky a návraty: když vznikne delší přestávka, je obvykle nezbytné se vrátit o krok zpět, aby si oba účastníci uvědomili, kam došli a kam lze pokračovat. Nicméně výsledek je zajímavý.

Nepochybně především proto, že téma samotné M. Viewegovou zajímalo.

Původní představa autorky byla, že z dat ELSPACu zabere podstatně větší rozsah než je nakonec v práci zahrnut. Časem dospěla k přesvědčení, že to nepůjde, protože by se dostala do neřešitelné situace. Už proto, že by vztahů, které by zasloužily zpracovat, interpretovat a posoudit, bylo možná několik tisíc a jejich využití v rámci bakalářské práce by nebylo možné. I prezentovaná redukce je velmi rozsáhlá a vyžaduje bohatý metodický aparát.

Autorka uvádí – především v kapitole 6. a 7. – jádro přístupu, který ke zpracování zvolila. Je třeba říci, že základním důvodem pro volbu právě oněch okruhů témat, které M. Viewegová zvolila, bylo hledání možného zpracování dat z nabídky ELSPAC ve vztahu k zacílení tématu práce. Tedy na jedné straně fakt, že jsou určité indikátory k dispozici a na druhé straně možnosti jejich zpracování, a proti tomu varianty pojetí práce. Ani jeden z těchto kroků nebyl triviální. Mimo jiné proto, že sami autoři šetření v rámci ELSPAC průběžně pozměňují užívané indikátory – vybrat z nich kompatibilní je občas obtíž. Ale hlavně proto, že nabídka byla skoro nekonečná.

Výběr, který autorka nakonec provedla, považuji za vhodný. Nemůže být samozřejmě vyčerpávající. To samo o sobě vytváří rezervu v možnostech potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz. Ale jde o výběr určitě cenný.

Je třeba také ocenit jasnou konstrukci celé práce - od cíle, k operacionalizaci, hypotézám, indikátorům a postupům ověřování platnosti hypotéz. To považuji na práci za nejcennější. Především proto, že k tomuto propojení dospěla postupně autorka sama. Musela tak projít vlastně všemi etapami přípravy a realizace empirického šetření a hned napoprvé se jí to povedlo! To je jeden z největších důkazů o zájmu o téma a také o pracovitosti. Je třeba říci, že si to M. Viewegová sama ještě občas zkomplikovala. Například tím, že ne a ne se dostat k tomu, aby zvládla instrukci o práci s párovým testováním za pomoci SPSS. To vedlo k mnoha krokům, které nebyly nakonec vůbec využity a znamenaly velkou ztrátu energie a

času. Ale i procházení slepými uličkami může být cenné. Ostatně jak často je výsledkem celé bakalářské práce, že autor zjistí, že „tudy cesta nevede“. Ve výsledné podobě práce to mj. mělo za následek, že nejsou plně využity možnosti prezentovaných dílčích zpracování.

Například práce s faktorovou analýzou je velmi cenná. Kdyby autorka zvládla párové korelace, pak by možná mohla pracovat i s výsledky faktorové analýzy jako přímo s jednou stranou párového srovnávání s dalšími indikacemi, jako jsou např. sociální a demografické charakteristiky, a především zkušenosti a dopady mezi oblastmi.

Pokud jde o potvrzení či vyvrácení nastolených hypotéz, mám za to, že je možné přece jen vyjádřit určité pochybnosti vůči jasným tvrzením autorky o tom, že hypotézy byly potvrzeny. Nevyznám se v argumentacích, které jsou v psychologické či medicínské analýze považovány za postačující pro potvrzení či vyvrácení hypotéz, ale v sociologických zvyklostech je možné vůči platnosti hypotéz vznést některé námitky. Jednak v samotném výběru indikátorů. Už o tom byla řeč, že nepochybně nejsou úplné a tudíž nelze vyloučit vlivy dalších skutečností, které nebyly v této analýze vzaty v úvahu. Avšak ani z prezentovaných analýz nevyplývá jednoznačné potvrzení platnosti hypotéz. Ostatně sama autorka uvádí, že (str. 60) „Druhou část hypotézy...nemůžu s určitostí potvrdit, ale přikláním se k názoru, že platí.“ A pak konstatuje, že je patrný zlom v abuzivním chování matek k dítěti mezi třetím a pátým rokem, takže nejde o „plynulý“ nárůst abuzivního chování matek...

Tyto námitky jsou, jak se domnívám, platné, avšak jsou možné jen tehdy, když je prezentována práce, která k ověřování hypotéz došla. A to korektním postupem, ne nahodile. To je ten nejsilnější argument pro to, že jde o práci plně odpovídající kritériím pro přijetí k obhajobě. Navrhuji pro její ohodnocení prostor nad 35 kreditů.

Praha, 12. 12. 2005

Libor Prudký

FHS UK